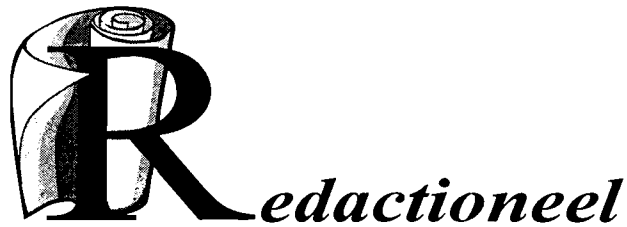

19de jaargang 1999 nr. 1

Mededelingen Heemkundige Kring
Groot-Haaltert - 3-maandelijks
ledenblad

Redactie:

Diepeweg, 15 9450 Haaltert

19de jaargang 1999 - nr 1

Erevoorzitter:

Veearts Robert Lievens

Voorzitter:

Willy De Loose

☎ 053/83.08.81

Secretaris:

Geert Boelaert

Droeskouter, 12 - 9450 Haaltert

☎ 053/83.30.86

Bestuursleden:

Denderhoutem:

Edgard Huylebroek

Haaltert:

Marc De Moyer

John Scheerlinck

Heldergem:

Roger De Troyer

William Minnaert

Kerksken:

Joris De Kegel

Documentatiecentrum:

Huize Glorieux, Heldergemstraat 167,

9450 Heldergem

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Lidmaatschap: 250 Fr.

Steunend Lid: min. 300 Fr.

Rek. nr. 439-5083061-63

Heemkundige Kring Groot Haaltert

Email: heemkringhaaltert@altavista.net

Website: <http://myplace.to.be/heemkringhaaltert/>

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten.

Teksten mogen overgenomen worden, mits bronvermelding

Haaltertse Heemkundige kring op Internet

Sinds begin dit jaar hebben wij een website op Internet. Wij zitten op het hoogtechnologische spoor en hopen op deze wijze ook geïnteresseerden van buiten onze grenzen behulpzaam te zijn. Pas geïnstalleerd contacteerden twee uitgeweken Haaltertaren ons uit de USA. Ons bestuurslid en kenner van de 'genealogie-materie', John Scheerlinck verschafte beide personen reeds heel wat nuttige informatie.

Mogen wij nogmaals onze oproep herhalen voor de projecten 'Geschiedenis Kerksken' en 'Haaltert 2000...een terugblik'. Wij zoeken (uiteraard in bruikleen) interessante documenten en foto's van Kerksken én Haaltert (periode 1930-1976). Bezit je oude 8mm-filmopnamen over één of andere dorpsituatie? Misschien kunnen zij ze bruikbaar voor de realisatie van een video-opname. Graag een seintje aan één onzer bestuursleden, waarvoor dank.

Goed nieuws eveneens voor de familiekundigen. Twee nieuwe uitgaven werden onlangs voorgesteld, 'Families te Nieuwerkerken' door Freddy Caudron en 'Alfabetisch repertorium van de families te Erembodegem tussen 1591 en 1880' van Dirk Meert. Proficiat aan de auteurs. Hun werken zullen zeker onschatbare diensten bewijzen aan de steeds talrijker wordende groep van geïnteresseerden in de familiekunde (uitgebreide informatie op pagina 18-19).

Elders in dit nummer lees je ook de gegevens over drie nieuwe uitgaven van de HK, Parochieregisters St-Lievens-Esse, Staten van Goed Denderhoutem en Indices op de Staten van Goed van Aigem en Vlekkem

En dit nog...Lidmaatschap nog niet hernieuwd? Doe het vandaag! Voor slechts 250fr of minimum 300fr (steunende leden) ontvang je het 3-maandelijks tijdschrift met een boel aan interessante gegevens over onze dorpen...nieuwjes uit oma's tijd en...nog veel vroeger!

HAALTERTSE SOLDATEN GESNEUVELD VOOR NAPOLEON

Na de overwinning van het Franse leger op 26 juni 1794 in Fleurus kwam er definitief een einde aan de Oostenrijkse Nederlanden en bijgevolg aan wat men het 'Ancien Régime' noemt.

Gedurende de eerste maanden van de Franse bezetting werden kunstschaten geroofd, tal van belastingen geheven en betaling met assignaten ingevoerd. Door een decreet van 9 vendemiaire jaar 4 (1 oktober 1795) werden de inwoners van onze gebieden Franse burgers, de oude heerlijkheden werden vervangen door negen departementen: Jemappes, Dijle, Wouden, Beide Neten, Beneden Maas, Ourthe, Leie en het Scheldedepartement waartoe Haaltert behoorde.

Een wet uitgevaardigd op 15 fructidor jaar 4 (1 september 1796) gebod de sluiting van alle religieuze instellingen (uitgezonderd congregaties die zich bezighielden met onderwijs en ziekenzorg). De kerkelijke goederen werden in beslag genomen en openbaar verkocht.

Op voorstel van generaal Jourdan, de overwinnaar van Fleurus, werd op 19 fructidor jaar 6 (5 september 1798) een wet goedgekeurd die elke jonge vrijgezel, Franse én Belgische, een militaire dienst van vijf jaar oplegde, vanaf het twintigste jaar en dit zonder loting of mogelijkheid tot vervanging (later afgezwakt). In oorlogstijd, en dit was meestal het geval, was de dienstdtijd onbeperkt.

In heel het land heerste onvrede over deze harde maatregel. Vele dienstplichtigen doken onder en sloten zich aan bij het weerspannige boerenleger, dat echter geen partij was voor het geoefende Franse leger. De in Overmere begonnen Boerenkrijg was geen lang leven beschoren en ein-

digde in Hasselt;, waar de rebellen op 5 december door generaal Colaud verslagen werden.

Om aan de grootheidswaanzin en veroveringsdrang van Napoleon te voldoen werden onze jongens naar alle uithoeken en slagvelden van Europa gestuurd. Velen zouden hun Vlaams dorp nooit meer terugzien en kwamen om in ellendige omstandigheden.

In het gemeentelijk archief ontdekten wij de overlijdensakten van 13 Haaltenaren die sneuvelen voor de Franse Republiek. Waarschijnlijk vielen meerdere jongelingen, vermist op het slagveld en/of nooit ontvangen overlijdensakten. Het waren meestal de gewonde soldaten zelf die in hun gewesttaal de verplegers meedeelden wie en in welk dorp iemand moest verwittigd worden. Bij de franstalige ambtenaren zal onze dorpsnaam (en dan nog uitgesproken in het dialect) heel anders geklonken hebben. Vandaar de soms eigenaardige vervormingen zoals 'Huatre'; 'Hailles' en 'Autoredere(?)'

Naar aanleiding van de 200ste verjaardag van de Boerenkrijg vonden wij het passend deze dorpsgenoten even in herinnering te brengen.

Bosteels Joannes Baptist ('le sieur Bosselle Jean-Bapt.') geboren op 5 maart 1785.

Zoon van Franciscus en van Florentina Van den Eynde.

Grenadier van het 112de linieregiment, 2de bataljon.

Overleden in het militair hospitaal van Alexandrië op 26 april 1807 aan de gevolgen van koorts.

Opmerking: 'nr. matric. 2795, natif de Hailles'.

Coppens Bertrand geboren op 17 juni 1783. Zoon van Joannes Baptist en van Joanna Herremann.

Voltigeur (soldaat van kleine gestalte) van het 3de bataljon van de 50ste infanterie de ligne.

Overleden aan de gevolgen van chronische diarree in het hospitaal van Talozza (Spanje) op 5 februari 1811.

Opmerking: 'natif de Halteren'.

De Schutter Seraphin geboren op 8 december 1791. Zoon van Arnoldus en Josephina Maria Van den Storme. Hij was dienstweigeraar, geleverd in Wezel en hij maakte deel uit van het depot te Wezel.

Overleden in het plaatselijk hospitaal op 17 juni 1812 'par suite de marasme' (verlies van morele krachten).

D'Haeg (s?)eleer Cornelius geboren op 26 april 1789. Zoon van Adrianus en van Joanna Van Landuyt.

Hij was fuselier bij de 1ste compagnie, bataljon en regiment. Hij overleed in het hospitaal van 'La commune de Napoleon, departement de la Vendée (Fr) op 3 december 1808.

Hunninck Jean-Baptiste geboren op 7 juni 1785. Zoon van Petrus en van Maria Van den Steene. Deze Haaltenaar werd ingedeeld in het 4de regiment lichte infanterie, 2de bataljon, 8ste compagnie.

Hij stierf in het hospitaal 'Tal de Grace', in het Seine-departement bij Parijs op 26 augustus 1806. De doodsoorzaak werd niet vermeld.

Opmerking: 'natif de Hualtre'.

Lievens Pierre, geboren op 9 mei 1788. Zoon van Ludovicus en van Petronella Coppens.

Hij was fuselier van het 14de regiment infanterie de ligne, 2de bataljon, 1ste compagnie.

Hij is overleden ten gevolge van hoge koorts in

het hospitaal van Bordeaux (Fr) op 21 december 1807.

Lievens Pierre, geboren op 21 februari 1787. Zoon van Joannes en van Joanna Nelis.

Fuselier bij het 603de regiment. Hij werd opgenomen in het hospitaal van Straatsburg (Fr) op 24 juni 1807 en stierf er op 13 juli 1807 aan de gevolgen van koorts.

Josephus Matthys, geboren op 7 maart 1783. Zoon van Adrianus en van Francisca De Pelsemaecker.

Jager bij het 4de regiment lichte infanterie, 6de compagnie.

Hij werd binnen gebracht in het militair hospitaal van St-Denis (Fr) met een zware borstkwetsuur op 3 december 1806 en overleed aan zijn verwondingen op 14 januari 1807.

Meganck Dominicus, geboren op 12 februari 1794. Zoon van Joannes Baptist en van Barbara De Schrijver.

Hij stond in de registers als 'soldat passager' bij het 50ste regiment infanterie de ligne.

Hij stierf in het hospitaal van Douai (Fr) op 25 juni 1813.

Roelandt Emanuel (le sieur Rollans Emanuel), geboren op 24 november 1790. Zoon van Franciscus en Barbara Wijnant.

Fuselier bij het 100ste regiment de ligne, 4de bataljon, 2de compagnie.

Hij belandde in het hospitaal van Wenen (Oost.) op 1 september 1809 waar hij op 29 september bezweek aan zijn verwondingen en hoge koorts overleed.

Opmerking: '...natif d'Oltre'.

Scheerlinck Joseph, geboren op 28 februari 1785. Zoon van Jean Baptist en van Catharina Baeyens.

Hij was jager bij de 21ste compagnie van het 3de bataljon van het 4de regiment lichte infanterie.

Hij stierf op 18 januari 1807 in het militair hospitaal van Metz (Fr).

Opmerking: '...natif de Autoredere (!), departement de l'Escaut.

Schollaert Jean, geboren te Sint-Lievens-Esse op....., zoon van Franciscus en van Joanna Catharina De Clerck. Hij was militair van het Schelde departement en overleed te.....op 25 november 1809.

Opmerking: wellicht woonden de ouders van de gesneuvelde soldaat in Haaltert en werd om die reden het overlijdensbericht naar Haaltert gestuurd. Is dit niet het geval dan hoort deze akte thuis in de BS van Sint-Lievens-Esse.

Trogh Cornelius, geboren op 16 juni 1774. Zoon van Adrianus en van Barbara De Schep- per.

Hij was gehuwd met Constance Van Roy te Sint-Gillis-Dendermonde op 24 april 1805 en had een dochter Catharina, geboren te Lebbeke op 19 juni 1808.

Deze dorpsgenoot was jager bij het 15de regiment lichte infanterie, 5de bataljon, 4de compagnie.

Hij stierf in het hospitaal 'Val de Grace' in Parijs op 4 januari 1809. De doodsoorzaak werd niet vermeld.

John Scheerlinck.

PASTORAAL BEZIT EN KERKELIJKE INKOMSTEN TE KERKSKEN (einde 18de eeuw)

De eerste 'ordonnantie' met betrekking tot het pastoraal en kerkelijk bezit in het laatste kwart van de 18de eeuw, werd door keizer Jozef II op 22 mei 1786 uitgevaardigd. In werkelijkheid was dit een bevel aan alle godsdienstige instellingen om aangifte te doen van "alle goederen van de Geestelyke 't zy Weirelyke, 't zy Reguliere". Dit betekende dat kerken, kloosters, abdijen, H. Geeststafels en pastoors van de onderscheiden parochies een "Staet van declaratie der goederen, renten, Actiën, Obligatiën en inkomsten, soo als ook van alle ende iegelyke lasten" nauwgezet moesten opmaken.

In een zestal artikelen werd aan de betrokkenen verduidelijkt dat in feite niemand aan de verordening kon ontsnappen. In die zin vermeldde artikel III: "de declaratiën van de Capittels der cathedrale en collegiale kerken sullen daer en boven moeten innehouden de goederen ende lasten van hunne fabryken, het getal ende specificatie der canoninckdyen ende prebenden, en het getal der capellaenen en andere beneficianten ende officiën..." Daarnaast waren de aangevers uit de kloosters en conventen naast lasten van hun huis verplicht de inkomsten en uitgaven te specificeren van "hunne sacristyen, kappellen en andere fondatiën aen hunne kerken toegevoegt".

Al de "Kerk- ofte Fabriek-meesters" evenals bezitters van "beneficiën" waren verplicht alle noodzakelijke informatie desbetreffende aan de pastoor-aangever over te maken. Bij nalatigheid of bij in gebreke blijven vanwege de aangever, hing een strenge straf boven het hoofd. Het was trouwens gevaarlijk want 'verraders' werden ingeschakeld en konden rekenen op een niet on aardige premie: "...sullen verbeuren eene amende van duysent guldens; twee derde van

dese amende sullen blyven ten profyte van den aenbrenger welken naem sal secreet gehouden worden; en 't ander derde ten profyte van den Officier exploitant; daer en boven sullen de verswege ofte niet gedeclareerde partyen verval len en geconfisqueert syn ten profyte van de religiekas." (1)

Op 27 mei 1786 volgde reeds een tweede verordening, die de overdracht voorschreef van "alle de enkel geestelycke beneficiën en officiën, dewelke niet en syn belast met de Ziele-sorg en geene personele vereysen." Wie zijn lijst of aangifte niet binnen de gestelde termijn van twee maanden aan het 'Gouvernement-Generael' toestuurde, kon zich eveneens aan een boete van 500 gulden verwachten. Klaarblijkelijk was deze termijn te kort want een nieuwe ordonnantie werd op 4 januari 1787 uitgevaardigd en zij verschilde weinig of niets van de voorgaande.

Voor Kerksken was pastoor Marcus Stephanus van Eesbeeck, die de aangifte opstelde volgens het edict van 4 januari 1787. Over deze pastoor is op biografisch vlak heel weinig bekend. Hij werd geboren in Brussel op 20 juni 1741. Hij was 9 jaar onderpastoor te Mechelen en werd op in Kerksken pastoor benoemd werd in 1767 en verbleef er tot 1823 toen hij ontslag nam en op rust ging naar Mechelen.

Ter verduidelijking stellen wij vast dat de meest interessante inkomsten voortsporen uit de koren-, graan- of groottienden, maar ook de smal- of korttienden van de veldvruchten en groenten leverden wat op. De novaaltienden waren de opbrengsten van pas ontgonnen gronden terwijl het klein- en pluimvee tot de vlees tienden behoorden.

Kleine financiële opbrengsten haalde men uit de kerkrenten die tot het onderhoud van de kerk moesten dienen en geïnd werden op onroerende goederen door een erflater belast. Tenslotte waren er ook nog de opbrengsten van een eventuele 'kapelanie', voornamelijk gelden van stichtingen voortvloeiende uit zielfmissen opgedragen in een kapel in de kerk ofwel afzonderlijk gebouwd.

Voor de ontleding van de bestaansmogelijkheden van de pastoor van Kerksken behouden wij de volgorde van zijn aangifte en laten zoveel mogelijk de pastoor zelf aan het woord, of volgen wij nauwgezet wat hijzelf neergeschreven heeft. Vooraleer hij zijn opgave aanving, gaf hij ter verduidelijking de omvang van de oppervlaktematen om reden dat die van streek tot streek konden verschillen: *"dient genoteert dat de roeden van onse landts maete behouden 20 voet vierkant, den voedt 10 duym, een dagwandt 100 roeden: ten sij men uytdruckt een oudt daghwandt het welck maer negentigh roeden behout; een daghwandt is een vierde deel van een bunder. Ten tweede dient genoteert dat alhier de geldtmaete hebbende selve evaluatie gelyck in de stadt brussel maer als men spreekt van eenen schellingh men bediet maer ses stuyvers brabantse courant en in gemeyn een pondt bedraecht maer ses gulden, een pistool negen gulden, ten sij men daerby uytdruckt per misse, wissel, goude pistool: maer onse gulden, stuyvers, oorden gehouden hunnen cours gelyck in het hert van brabant".* (3)

Vooreerst beschikte de priester over een heerlijke rente *"de cure van Kercxken toebehorende gefondeert ter eere Godts en ten dienste van onse Lieve Vrouwe Capelrije, dewelcke is geunieert aen de pastorije, vervalt alle jaeren te Kersmisse en is aldus beschreven- In den eerste gaspar van londerseel over cornelis van londerseel over joos baens, over hendrick de hondt over adriaen baens, over een besloten veldeken nu*

wesende sijne hofstede op het hoogste Kercxkens velt, groot een dagwandt 24 roeden, oost het straetje, west cornelis pinaert, suyd de hofstede jan vanderhoeven en noort den voetwegh naer den eeckent belast met ses schalen parasiers jaers is betaelt tot 1786 joannes van londerseel: 3 stuyvers."

De kerk van Kerksken beschikte ook nog over de rente van een halve dagwant land, gelegen op het 'landheerenvelt' dat aan de 'canoninckmeersch van haelst' paalde en 4 stuivers en 2 oorden opbracht. Een zelfde bedrag werd geïnd op een aanpalend stuk land van dezelfde grootte en nog eens tweemaal 2 stuivers en 3 oorden uit een "gesmaldeelde" partij grond.-*Item treckt de cure van Kercxken een pond paresys jaers over cornelis van londerseel causa uxoris over joos meganck op een stuck landt op het nederste Kercxkenvelt, groot een dagwant 42 roeden maer eveneens gesmaldeelt tussen d'hoirs coben baijens en joos van londerseel."* Vervolgens zijn er nog opbrengsten voortvloeiende uit de 'stede ten Eeckent' van joos van londerseel en uit een 'meersch te heysputte', respectievelijk 2 oorden en 2 stuivers en 2 oorden.

Alhoewel de pastoor aangifte deed van een belangrijke opbrengst zegt hij toch duidelijk dat *"het volgende raecht dese fondatie niet"*. Het betrof *"eene kleyne thiende bestaende in den derden schoove thiende door heel de parochie, met alle de novaele thiende en heel de vlaschthiende: komt tot een jaer van thien tot vyfhondertveertigh gulden."* De pastoor bekwam ook nog wat van de 'Sinte Martensthiende' waarin de vleestiende niet begrepen was.

De kerk van Kerksken beschikte bovendien over pachtgronden, die voor het totaal van de pastorele inkomsten niet onbelangrijk waren. Deze 'cure landen' waren dan vrij van tienden en lagen in de parochie. Wij laten er hier enkele met de volledige tekst volgen omwille van hun be-

langrijkheid i.v.m. de toponymie en de genealogie.

-“Op het landtheerenwyck eenen meersch ofte wyde groot 178 roeden daer in begrepen een deel straet, een deel van eenen grooten watergracht of vyverken genaemt het curenviverken; heeft oost jud. Pelsmaker en cornel baijens, west de straete, noort den capittel meersch d’hoirs judocus cobbaut en nicolaes van der perre, suyd het curengoedt jan baptist de neef d’hoirs van jan brewee, komt tot een jaer van thien volgens de laeste verpachtinghen tot negenthien gulden ses stuyvers. Nu van over dry jaeren tot myn gebruyck genoemen en met grooten onkost tot verbeternis gebracht.

-Item 142 roeden op den landheerenwijck, heeft oost het curengoedt, west de straete, suyd affligems goedt, noort het capittel van haelst, komt over een jaer van thien tot veerthien gulden en alve stuyvers.

-Item op landtsheerenwyck 158 roeden landt, oost het capittel van haelst, west d’hoirs van jan brewee, noort den curen meersch, suyd het capittelgoedt, over een jaer van thien komt tot derthien gulden thien en alve stuyvers. Nu verbetering noodigh hebbende tot myn gebruyck genomen.

-Item op de landtsheerenwyck 232 ½ roeden landt heeft oost en noort adriaen vanden berghe, suyd melchior bayens, west capittel goedt, komt tot een jaer van thien dryentwintigh gulden eenen stuyver twee oorden.

-Item op de landtsheerenwyck 118 roeden heeft oost capittelgoedt, west curengoedt, noort den curenhof, heeft twee of dry roeden bevonden te liggen in het capittelgoedt, hebbe dit landt paelende aen den curenhof en my seer eens met groote bekostinghen nu tot hof gebruyck genomen en tot verbeternis gebracht, heeft volgens verpachtinghe te voren op een jaer van thien gegeldt twelf gulden acht stuyvers.

In een volgende paragraaf geeft pastoor Van Eesbeeck heel wat commentaar over de situatie, die volgens hem niet mag overschat worden. Zijn woonst was maar weinig geschikt voor pastorie en de accommodatie kon eveneens veel beter: “den curenlochting ofte pastoreelenhof waerop het pastoreel huys gebouwt van het capittel van haelst en voorts van het selve onderhuoden en is tesaemen met hoecken en kanten groot 175 roeden ½, daer kan te kort in wesen een roede of twee aen de oostseyde en vier of vyf roeden aen de westseyde. Dit hoflandt is belast met landtsetting gelyck alle andere landen met elf gulden en alf per bunder. Item onder dese syn veerthien roeden belast met een gesonghe jaergetyde en met eenige sielensangh. Hebbe de pastoreele huysinghe veel te kleyn bevonden, seer reumathieck, sonder bovenkaemers, sonder huotschuer, backhuys en het capittel van haelst synde de groote thiende heffers heeft my tot sekere vergrooting gegeven vijfhondert vyfendertigh gulden en hebbe aen de voorschreven noodtsaekelyckheden ten minste duysent gulden besteedt. Daerenboven ben genoodtsaecht geweest eene schuere met haeren grondt te coopen, eene poorte te maecken, dewelcke my oock komt tot vyfhondert gulden en al is ’t dat dese drij geboewen separaet van het pastoreel huys my in eigendom verblyven ick ben in last van de onderhuodinghe en in naedeel van duysent gulden capitael. Zeij genoteert dat de schuere, met haeren gront ende voorpoorte voor mynen aenkomste publickelyck was verkocht soo dat ick eenen seer lastighen en armen inganck hebbe gevonden.”

Tot daar de uitleg van de pastoor, die hiermee een stukje geschiedenis schreef i.v.m. de behuizing van de parochiepriesters te Kerksken in die periode. Deze bijzonderheden werden aangehaald opdat de pastoor zo weinig mogelijk zou moeten betalen als de belastingheffer zou optreden, maar voor ons hebben de gegevens een heel andere betekenis. Het mag gezien worden

als een situatieschets van de toenmalige pastorie en hoe de pastoor er naar verruiming streefde. Hij moest dan nog geen rekening houden met de behuizing van een onderpastoor, zorgen die pas later aan één van zijn opvolgers zou te beurt vallen.

De pastorie had ook nog opbrengsten van goederen die met een fondatie belast waren, vanwege de 'Capelrye van Onse Lieve Vrouwe' in de kerk van Kerksken. Deze gelden dienden tot 'onderstand' van de pastorie maar waren belast met een mis en werden gehaald uit heerlijke renten die aan het capittel toebehoorden. Zo ontving hij 1 gulden 5 stuivers en 1 oord op 14 roeden land op het 'bouckentvelt' gelegen en nog eens 2 gulden 2 stuivers op 25 roeden land dat men 'op den winckel' moest situeren evenals de andere partij land van 115 roeden, die 13 gulden 1 stuiver en 2 oorden opbracht. Hierbij specificeert pastoor Van Eesbeeck: *"hebbe dit landt tot myn gebruyck genomen nog noodigh om te connen houden een peerdt tot verbeternis van de..... en my aengeraden tot myn gesontheyd van d'Heere van Asbrouck medecyn Meester tot ninove."*

Verder lag er op dezelfde 'Winckel' nog 180 roeden land dat goed as voor een jaarlijks inkomen van 20 gulden 3 stuivers en 1 oord. Hij kon tevens jaarlijks bschikken over een bedrag van 6 gulden en 5 stuivers en 2 oorden, maar dan wel bezet met 'cijnslast', komende van een stuk land van 95 roeden en gelegen 'op landelein den lombært'. Dit werd vermeerdert met een som van 10 gulden 8 stuivers en 3 oorden, opbrengst van 112 roeden land op het 'kleyn boeckens velt' en daar bovenop 9 gulden en 12 stuivers 2 oorden van 95 roeden land 'op portergraeve'. Maar interessanter was alleszins het bedrag voor de uitvoering van zijn ambt: *"boven dese sekere jaerelycksche inkomen treckt de pastorye tot pastoreele competentie van het capitel van haelst hondert gulden jaers"*.

Een kleine, bijna te verwaarlozen maar toch verplicht aan te geven opbrengst, ontving de pastoor *"ver twee derde van interest van een capitaal van ses en negentigh gulden aangelegt op het landt tot dry an alf par cento komt twee gulden vyf stuivers jaers. Dit is gefondeert voor het singen van de missen binnen het octave van het alder-Heyligste Sacrament"*.

In een uitgebreid 'artikel' wijdde de aangever uit over de uiteenlopende 'rechten'. Deze vormen een belangrijke som voor zijn levensonderhoud maar zijn ook bedoeld voor andere zaken. Zo ontving de priester 110 gulden van de lijkrechten. De andere bedragen waren uiteraard veel kleiner, maar alles te samen niet onbelangrijk en hij was verplicht ze aan te geven:

-Item over gewoonelycke betaelinghen sekerlyck over boeckhouden der doopsels voor de parochie acht gulden over een jaer van thien.

-Item over een jaer van thien van houwelycke rechten eenentwintigh gulden.

-Over andere stoołgiften van lycken, uytvaerten, kerckgangen een jaer van thien derthien gulden.

-Over extraiten van doopen etc. twee gulden thien stuyvers

-Over gebeden voor dooden, siecken in de kerck te versoeken 1 gulden 10 stuyvers.

-Over een deel van baerkeirsens en lichtmiskeirse waer voor men alle sondaegen en gebeden aensoeckt 4 gulden.

-Over jaerlyckschen omganck van boter afgetrocken sekere devoiren, 2 gulden.

-Over de extraiten van doopsels en voor het landt, 2 gulden 5 stuivers.

-Over paescheijeren, 1 gulden 10 stuyvers

-Over profyt gedaen met een reutvyverken, afgetrocken omkosten, 2 gulden

-Over auditierechten in rekeningen en andere devoire gedaen voor kerck, arme, beneficie etc. 1 gulden 10 stuyvers

-Over houtkap op de beplante goederen afgerekent de onkosten van andere inplantingen over en jaer van thien, 18 gulden."

Een paar rekeningen bieden hetzelfde bedrag in onkosten zoals het 'haelen van de H. Crisma' voor 1 gulden en 8 stuivers, maar voor een 'gefundeert lof' rekende hij 1 gulden. Een bijna zelfde bedrag rekende hij voor gezongen missen maar aangezien sommigen hem niet betaalden, nam de pastoor deze bedragen niet op in zijn aangifte: *"item aldus over vierendertigh gefondeerde gesonghe misse en eene gelese met eenighen sielen sangh en eenige gebeden achtentwintigh gulden. Nota: dat onder dese quade betaelers sijn dit afgerekent maer 24 gulden. Item over een gefondeert saterdaghs lof 16 gulden."*

Tenslotte ontving hij nog 1 gulden en 10 stuivers van 'catechismuspreysen' en 5 gulden voor diverse missen en loven, gedaan in het 'octave der sielen'. Volgens de opgave van de pastoor bedroeg het totaal inkomen 1024 gulden 2 stuivers en 3 oorden. Vergeleken met andere parochies kon men stellen dat Kerksken een vrij goede 'cure' was, want de pastoor van het naburige Mere genoot slechts een inkomen van 1008 gulden en 13 stuivers. Alle pastoors beweren 'nauwkeurig' geweest te zijn bij het opstellen van hun aangifte, maar wegens de troebele omstandigheden waarin de kerk zich bevond, mag men toch enkele twijfels opperen. Dit bleek vaak voor de aangiften van de hiertegen opwegende lasten, die in het lang en breed vermeld werden. Ze verminderden het bedrag van hun netto inkomen tot een onbeduidende som of wilden zelfs in een jaarlijks verlies doen geloven. Pastoor Van Eesbeeck behoorde waarschijnlijk tot deze categorie.

Om alle twijfels weg te nemen, verduidelijkte de pastoor dat hij niet over 1000 gulden kon beschikken. Zo waren er hem ingebrachte renten geweigerd te betalen waarvoor hij bovendien

zelfs onkosten gemaakt had. Er werden hem enkele belangrijke bedragen onthouden, die zijn inkomen sterk verminderden en die hij bijgevolg van het totaal aftrok.

-De capelrije gefondeert in de parochiale kercke en geunieert met de pastorije is belast met eene misse ter weke, dewelcke ider gerekent voor honorair of stipendium tot veerthien stuyvers komt jaers tot ses en dertigh gulden acht stuyvers.

-Item aengesien onder de lyckrechten, gebracht op den 6. Artikel, worden gevonden de lasten van gesonghe misse, daer men over sommige lycken tot dry missen gehouden te syn te singen dewelcke gerekent voor honorair of stipendium tot eenen gulden; waerom hier dient genoteert wanneer door sieckte of andere onmogelyckheyd dese mise door eenen anderen priester genoodsaect ben te exoneren my als daer desen last ten minste in okost komt tot dry gulden voor ider misse soo komen over tweenviertigh gesonghe missen dewelcke ick rekene jaerlycks over de lycken voorgekoemn te sijn af te rekenen van de totaale somme tweenviertich gulden.

-Item aldus aengesien de inkommen eensgelyck van de gefondeerde jaergetyden en de loven onseker syn door sieckte of ander onmogelyckheyd en dat wie met missen niet belast en is andere vrijwille stipedia kan genieten hier te korten van het totael, vooreerst over gefondeerde jaergetyden vierentwintigh gulden. Over gefondeerde loven sesthien gulden.

De last voor de 'cathecismuspreysen' van 1 gulden en 2 stuivers was veel te laag geschat en hierover verklaarde de pastoor zich nader: *"waerover ick genoodsaect ben ten minsten ses by te leggen komt te saemen tot 7 gulden en 10 stuivers."* Dit zou uiteindelijk betekenen dat het inkomen van de parochieherder een eerste maal verminderd werd met 135 gulden 14 stuivers en 2 oorden en er nog een boni van ruim 888 gulden overbleef.

Een annexe van de aangifte betref de

“heerlycke Sourenten ofte penningh renten de kercke van Kercxken toebehoorende, dewelcke is hebbende den twintigsten penningh, als de gronden van erven verkocht worden, daer dese voorgeschreven rent op uyt: soo heeft de kercke den koop gereserveert binnen denderhautem als het goedt daer verkocht wort, daer dese kercke rente op heeft niet meer als XVIII deniers paras-ijs.”

Het ging hier meestal om heel kleine bedragen, die moesten betaald worden aan Petrus Lievens ‘kerckmeester’. Toch is er één belangrijke som die de aandacht trok, maar volgens de aangever diende gerelativeert te worden aangezien de rente belast was met kerkelijke diensten: *“Capitael van duysent acht hondert eenentachtentigh guldens elf stuyvers en twee oorden, loopende par intrest van hondert guldens thien stuyvers twee oorden drij deniers, vier guldens achthien stuyvers jaers, soo treckt de kercke over dese heele somme jaerelijcks acht en tachtig guldens vyf stuivers, welcken intrest vervalt de helft op den eersten february, en voor de andere helft op den eersten augusty, welcke renten interesten syn belast met vier jaergetyden, een saterdaghs lof, eene misse, en met nog eenemaendelyckse misse en met eenige publiecke gebeden, welcke lasten hier meet te plaetsen der lasten sullen verthoont worden, dus 88 gulden en 5 stuyvers.”*

Tegenover dit inkomen stelde de pastoor ook de lasten en hieruit zou blijken dat het bedrag van 251 gulden 19 stuivers en 1 oord zal overschreden worden en de balans een mali resultaat vertoonde. In zijn relaas wou de pastoor duidelijk stellen dat de uitgaven verantwoord waren en dat het tekort zelfs nog erger had kunnen zijn, want men kon zich moeilijk als buitenstaander, inbeelden hoeveel vrijwilligerswerk er geleverd werd: *“noteere vooreerst den coster maer een derde geniet van onsekere vervallen en andere vrywillige giften der parochianen het soude be-*

hooren dusdaenigigen persoon van inkomen voorsien te syn want hy door den parocialen dienst veel belet wort om op andere winsten te leven.

Ten tweede den coster heeft noodigh eenen helper om de missen te dienen want kan te gaer op het ocsael niet singhen en aen den authaer de misse dienen.

-Item heeft noodigh eenen medesanger, want veele kerckdiensten onmogelyck van eenen persoon kunnen gesongen worden.

-Item de kerck heeft noodigh eenen wieroock werper, kandelaerdraegers, en cruysdraeger enz. De kerck rekent over medesanger acht gulden, over missendiensten acht gulden, over wieroockwerper etc. 8 gulden.

Maar de omvangrijke kosten vinden elders hun oorzaak en opvallend is dat, juist gelijk tegenwoordiger, de pastoor en zijn kerkmeester liefst met afgeronde getallen rekenen: *“aengesien de kerck is vergroot, sy is vervallen in omkost van ocsael en ander binnenwerck. Item heeft noodigh gehad eenen kelck en eene grootere Cyboire te koopen want de andere ciboir veel te klyn was voor de parochie maer wegende een of twee en dertigh gulden in silver soo dat de kerck meer als hondert gulden jaers in omkost van kerck ornament heeft gehad op thien jaeren, en nogh noodigh heeft maer scatte nu met sestigh gulden jaers te sullen hier over kunnen bestaen. Item het kercksacristije tot onderhout van het kercken leijenwaet vijftig gulden. Item over miswijn sesthien gulden. Item over smaut of olie te branden gedurigh naght ende dagh voor het Alderhyligste 38 gulden. Item over buyten reparatie der kercke sonder de choor en een deel van den thoren hetwelck het capittel van haelst heel onderhout, desen last heeft wynigh geweest omdat de kerck met d’occasie dat sy van het capittel oock is gerestaureert is geweest, en hier door op een jaer van thien maer thien gulden jaers kan beloopen.”*

Daarnaast voegde de pastoor nog 'den ordinairen uytgaef' aan de aangifte toe. Het betrof uitgaven overwegend voor jaargetijden, loven en missen maar hij betaalde ook voor levering van misbrood, het kuisen van de kandelaars en de kerk (tweemaal per week) en het smeren van de klokken. Dit laatste wees er op dat er toen reeds 2 of 3 klokken hingen.

Uiteindelijk kwam de pastoor aan een totaal van de lasten op 269 gulden 14 stuivers en 1 oord, wat betekende dat hij op een mali uitkwam van 17 gulden en 15 stuivers. Dit had volgens pastoor Van Eesbeeck grondige redenen en het tekort had niets te maken met een slecht beleid van de pastoor en kerkraad. Dit verduidelijkte hij eens te meer in een bijgevoegde verklaring, die alle twijfels over een wanbeleid moest wegnemen. Bovendien voorzag hij het tekort van dit jaar in de toekomst tot een overschot te kunnen ombuigen: *"aengezien hier blyckt eenen mali van 17 gulden 15 stuivers, desen sal overhaelt syn door de verhooghinge der goederen gedaen in de laeste verpachting kersmis 1700 ses en tachtig. D'oorzaecke van groot naedeel der kercke is dat het sacristey soo klyn en vochtigh is dat daer het goedt der kerck al verstickt en verrot. De tweede oorsaeck is dat de kercke veel te klyn is dat daer soo kleyne plaetse voor ider persoon is, besonderlyck in de vroegmis, dat men bynae alle gelyck moet opstaen en gelyckelyck nederknielen en nogh volck buyten de kerck moet verbleyven het welck naedeeligh aen den omganck der schaele is. Niettemin wy hebben in aendacht genoemen dat hier en daer haer openstaende schulden met de naeste rekeninghe op deesen loopenden jaere sullen geheffent en voldaan wesen en dat de kerck sal behouden eenigen boni."*

Het onderzoek van dit archiefstuk geeft ons een duidelijk beeld van de financiële toestand van kerk en pastoor op het einde van de 18de eeuw en op het einde van het Oostenrijks regime dat

amper een paar jaar later zou vervangen worden door de Franse bezetters. De volgende periode zou rampzalig worden voor de katholieke kerk. Verwoesting van kerk- en kloostergebouwen, vervolging van de geestelijkheid en andere onpopulaire maatregelen brachten een zware slag toe aan de religieuze wereld.

Julien De Vuyst

Religiekas: het officieel orgaan dat voorlopig goederen van de afgeschafte kloosters beheerde en moest instaan voor het onderhoud. Als het onderhoud van de pastoor of onderpastoor vroeger ten laste viel van een abdij of klooster moest daarna de Religiekas voor dit alles instaan.

SCHOCKAERT L., Biografisch Repertorium van de priesters van het bisdom Gent, 1802-1997, Leuven, Kadok 1997, 2 dln.

R.A. Gent, Fonds Raad van Vlaanderen, nr 31754

LIKEURSTOKERIJ 'DE DENDER' IN EDE-HAALTERT

Een tweetal jaren geleden verscheen in ons tijdschrift een artikel betreffende de brouwerijen en stokerijen van Groot-Haaltert. Dank zij informatie van Eddy De Nijs (Nieuwerkerken) en Paul De Vuyst (HK Erpe-Mere) kunnen wij het volgende vermelden.

Op de grens van Haaltert en Nieuwerkerken, in de Bergstraat bevond zich de likeurstokerij 'Den Dender'. De woning waar de firma gevestigd was, deed eerder dienst als kantuitgeverij en staat er nog steeds, zij het zeer gehavend. Op de gevel kon men lezen: 'Dentelles Van Liedekerke'. De eigenaar Robert Van Liedekerke, was de broer van Cyriel, gekend wijn- en likeurhandelaar in de Stationsstraat te Haaltert.

Het bedrijf had een zeker volume vermits er enkele personen in vast dienstverband waren en er paard en kar gebruikt werd voor de bedeling van de likeuren.

Ons werd de volgende anekdote meegedeeld: 'het kwam meermaals voor dat het tweetal verantwoordelijk voor de bedeling hun eigen product zodanig hadden geconsumeerd, dat ze op het einde van hun ronde in zo'n benevelde toestand waren, dat het voorgespannen paard zonder hun hulp huiswaarts keerde.'

Enkele flesetiketten van de geproduceerde jenever- en wijnvariëteiten:

Pruimen op muskaatwijn

Rozijnen op muskaatwijn

Oude graanjenever 'Wilden Bill'

Joske's oude klare

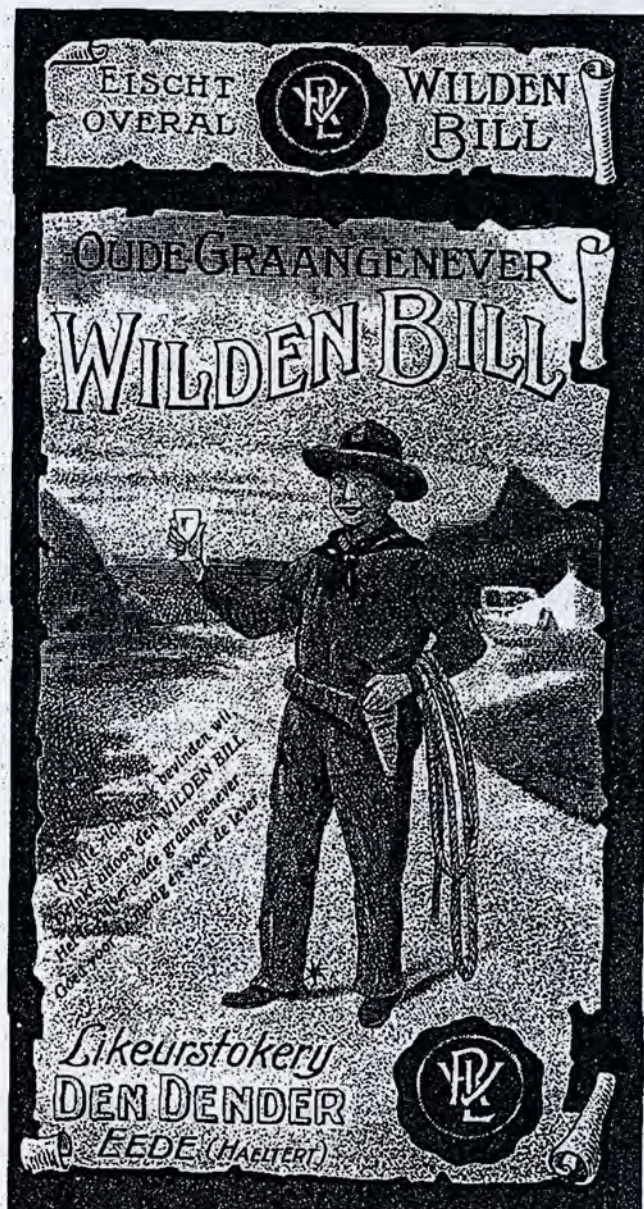
Oude graanjenever 'Le Lion d'Or'

De oude graanjenever 'Wilden Bill' werd rijmend gepromoot:

*'Hij die zich kloek bevinden wil
Drinkt altoos den Wilden Bill
Het is zuiver oude graanjenever
Goed voor de maag en voor de lever'.*

John Scheerlinck

NB: sinds enige tijd zijn wij in het bezit van een jeneverglasje met inschrift: 'Buffalo jenever-Haaltert'. Zou dit eveneens een product van 'Den Dender' zijn?

MARKTKRAMERS VERKONDIGEN TREURIG NIEUWS -3-

Dief neergekogeld

Begin november 1876 werd de toen 48-jarige Aaigemnaar Desiré Van Londersele, beschuldigd van moord, door de rechtbank vrijgesproken. Hij had Dominique Verbustel uit Heldergem op diefstal betrapt op zijn hof en gedood met een gewerschot. Zijn advocaat, H. De Deyn pleitte hem vrij dank zij de omstandigheden waarin de doodslag gepleegd werd, op het grondgebied van Haaltert-Aaigem.

Bovendien verklaarde Philomena De Schutter, echtgenote van het slachtoffer, dat haar man tijdens de bewuste nacht van 14 juli *"na 12 uren zonder kousen of schoenen was uytgegaen, en dat zy, toen hy omtrent een kwartiers weg was, een gewerschot had hooren lossen"*. (1) De man was niet naar huis teruggekeerd en zijn lijk werd in de vroege morgen in de gracht langs een weide gevonden door Karel Van Caeneghem uit Heldergem. Dit was slechts op *"75 stappen van het hof van den molenaar Van Londersele en naest het lyk lag een open mes."* Hij riep om hulp en enkele mensen, die zijn geroep beantwoordden, bevestigden dat het wel degelijk om de *"koopman in gevogelte (de poeldenier)"* ging. Na ingenomen inlichtingen door het Parket van Oudenaarde, rezen vermoedens op molenaar Van Londersele, die onmiddellijk aangehouden werd, beschuldigd *"met inzicht om de dood toe te brengen, eenen manslag op den persoon van D. Verbustel begaen te hebben"*.

Molenaar Van Londersele had bij zijn aanhouding op 15 juli echter verklaard *"dat hy den vorigen nacht rronnd 1 uur, ontwakende door het geblaf van zynen hond, was opgestaen, zyn geweer genomen en was buytengegaen, zyn hond door*

hem opgehist (sic) was onder eenen hooiwagen gesprongen die op zyne hofplaets stond. Een persoon die onder den wagen verborgen was, liet hoenders die hy vast had ontsnappen. De beschuldigde die aen den ingang van den koestal stond, zag iemand als een schaduw van achter den wagen wegloopen, hy schoot op dien persoon en hoorde hem eenen vloek uytbraken." (2)

Toen alles rustig was keerde Van Londersele in huis en vernam pas 's morgens dat er een lijk gevonden was in de gracht langs de weide in de omgeving. De wetsgeneesheer had een dodelijke schotwonde in het hart vastgesteld. Toch bestond de mogelijkheid dat het slachtoffer nog enkele stappen had kunnen lopen vooraleer in de buurt stervend neer te vallen.

Tijdens het verloop van het proces, in de zitting van 2 november 1876 waren zeven getuigen ten laste en vijf ter ontlasting gedagvaard en vier personen hadden zich burgerlijke partij gesteld. Dezelfde dag werd het proces om 19 uur afgerond door de voorzitter, ridder Heyndrick, en daarna volgde de vrijspraak voor betichte Van Londersele. Hij werd evenwel veroordeeld tot een schadevergoeding van 2000fr aan de weduwe van Verbustel en elk van de vier kinderen ontving een schadeloosstelling van 1000fr.

Vechtpartij met dodelijke afloop

Tijdens een weekend mei 1938 werd de wijk Ekent door het tumult van een vechtpartij opgeschrikt als gevolg van een herberggruzie. In de nacht van zondag op maandag werd Nestor Cappellemans uit Heldergem aangevallen door leurdere L. Verhoeven en *"in den loop der worsteling*

kreeg Capelleman een vreeselijke messteek in den onderbuik, zoodat de darmen uit de wonden puilden." (3)

Het slachtoffer werd nog door de dokter ter plaatse verzorgd waarna men hem overbracht naar het Aalsters hospitaal. Maandagavond bezweek hij aan zijn verwondingen. Intussen was de dader, eveneens woonachtig te Helderger, door de rijkswacht aangehouden en naar de gevangenis van Oudenaarde gevoerd.

Dit voorval wekte heel wat beroering los en het medeleven was dan ook algemeen. Nestor Capelleman stond in het dorp bekend als een sociaal voelend man. De uitvaart werd dan ook door een massa volk bijgewoond: *"van in den vroegen morgen kwamen de dorpsgenoten en vrienden van het slachtoffer hun leedwezen aen de beproefde ouders en familieleden betuigen. In den lykstoet werden rouwkransen gedraegen, waeronder van de werkmakkers van de steenfabriek te Moeskroen, waer Kapelleman werkte, en van de bureu. Na de kerkelijke plechtigheid vergezeld een groote schare het lyk tot aen de begraefplaets. Hier werden toespraeken gehouden door Florent Lievens, namens het Liberaal syndicaat en door de werkmakkers van het slachtoffer".* (4)

Een eerste lied, waarvan de zanger onbekend is, werd gezongen op de wijze *"Ik zwerf verlaten"*. De tekst van de tweede versie gaf nog een paar details. Deze werd gemaakt door marktzanger Henri Adriaens, die begeleid werd op de zangwijze *"Twee ogen zo blauw"*, door accordeonist Petrus D'Haeseleer, beiden uit Ninove.

Een jongeling neergestoken te Haeltert

't Is ongehoord
Weer een vreeselijke moord
Een jonge man
Werd er zoo wreed

Om het leven gebracht

't Was op de wijk Eekent

Te Haeltert wel bekend

Refrein: Gij zult niet dooden

Staat in geboden

Ondanks die woorden

Vermoord men maar

Gij bevuilt uw handen

Met bloed en schande

Die zijn bekleet, bekent nu maar

Gij moordenaar

't Was avond laat

Als Nestor op de baan

Werd aangerand

Door eenen man

Met mes in de hand

Hoe dat het kwam

Doorstoken in den nacht

Net als een dier afgeslacht

Wreeden barbaar

Die zoo laf hebt gemoord

Vreest voor uw straf

Wroeging hebt gij tot den dag

Van uw dood

In 't kille graf

Ligt nu dien jongen dan.

De tweede versie van het duo H. Adriaens-P. D'Haeseleer werd gedrukt bij R. D'Hoye te Ninove.

De moord van Haeltert.

Het slachtoffer uit Helderger

Het is bijna middernacht twaalf uren

In het café zit men gezellig bijeen

Maar opeens vliegt de deur met een ruk open

Een gekwetste ploft er duizelig neer.

Een jongen is er erg getroffen

Een wonde door een mes in het lijf

Het volk was er erg door geschrokken
Ieder denkt voor ons hebben wij een lijk.

Refrein: Ouders toch lief
Ik die van U hield
Vreeselijk is 't lot die mij hier beviel
Dat verdiende ik niet.

Refrein: Vier-en-twintig jaar oud
Zo vreeselijk vermoord
Ouder, familie en vrienden erbij
Hierboven zijt gij bij mij. (5)

In Aalst met allerlei spoed aangekomen
Kreeg hij alle medischen ter hulp
Maar niets kon er voor hem nog baten
De jonge man was een lijk op dit uur.
Ouders gezond ging ik van huis
Maar het lot heeft mij gekruist
Heldergem en overige dorpen
Zullen bidden voor hem aan het kruis.

Julien De Vuyst en Roger De Troyer

-
- 1.- De Denderbode, 5 november 1876
 - 2.- *Idem*
 - 3.- De Volksstem, 25 mei 1938
 - 4.- Het Laatste Nieuws, 28 mei 1938
 - 5.- Eénbladdruk, Ninove

Voor de tentoonstelling

zoeken wij: foto's (\pm 1930 à 1976); filmopnamen van Haaltertse gebeurtenissen; interessante documenten - (Info: 83.08.81)

RUZIETE KERKSKEN IN 1797

Een uit de hand gelopen ruzie leidde tot een proces voor de burgerlijke rechtbank van het Schelvedepartement in het arrondissement Aalst.

In het verslag van rechter Charles Jean...., juryvoorzitter werd de situatie op 20 messidor jaar V (8/7/1797) beschreven als volgt.

Op 28 nivose jaar V (17/1/1797) overhandigde Adriaen Mertens, bode van de vrederechter van het kanton Herzele het aanhoudingsmandaat, afgeleverd door Jean Bijl, vrederechter en officier van de gerechterlijke politie van het kanton Herzele aan de juryvoorzitter te Aalst. Het aanhoudingsmandaat luidde als volgt: "*Jean Baptist Van Landuyt, verdacht van het uiten van de bedreiging, het huis van zijn oom, Pierre Van Landuyt in brand te zullen steken en zijn zoon Adriaen te vermoorden.*"

De verdachte werd naar de gevangenis te Aalst overgebracht waar hij onmiddellijk overhoord werd door de directeur van de jury. Deze achtte de aard van het misdrijf zwaarwichtig genoeg om Van Landuyt naar de kamer van inbeschuldigingstelling te verwijzen.

Na lezing van de processtukken formuleerde de directeur van de jury het verloop van de gebeurtenissen.

"Op 10 nivose jaar V (30/12/1796), om één uur 's nachts, is de genoemde Van Landuyt, deserteur uit het Oostenrijkse leger, binnen gedrongen in de woning van Pierre Van Landuyt, zijn oom langs vaderlijke zijde, wonende te Kerkksen. De beschuldigde verborg onder zijn kledij een grote stok en gedurende twee uur die hij in het huis verbleef, heeft hij meerdere malen gezegd het huis van zijn oom in brand te zullen steken en zijn zoon te zullen vermoorden. Hij dreigde er ook mee al zijn meubels te zullen vernielen. De beschuldigde herhaalde deze bedreigingen terwijl hij het met stro bedekte dak bekeek, zei hij tegen zijn oom: "*is het niet spijtig dat dat alle-*

maal in vlammen moet opgaan". François Van Vaerenbergh, eveneens in de woning aanwezig, werd door J-B Van Landuyt zonder enige reden bij de keel gegrepen. Van Vaerenbergh kreeg te horen dat ook hij moest sterven. Daarop antwoordde deze dat hij hem nooit iets had misdaan, waarop de beschuldigde zei: '*gij zijt ook ne schelm*'. De beschuldigde verklaarde dat hij daags voor de feiten een woordenwisseling heeft gehad met Pierre Van Landuyt omtrent een proces dat zijn vader had aangespannen tegen Pierre Van Landuyt. Het ging in deze zaak om het eigendomsrecht van één dachwant land. De genaamde J-B Van Landuyt bekende dat hij op de bewuste avond veel gedronken had en dat hij Pierre Van Landuyt enkele slagen had toegebracht. De bedreiging van brandstichting ten huize van Pierre Van Landuyt bleef hij ontkennen.

De volgende beslissing werd door het hoofd der gezworenen meegedeeld: "krachtens artikel 258 van het strafwetboek ordonneren wij, dat de genaamde Jean Baptiste Van Landuyt, geboren te Kerkksen en wonende te Heldergerm, deserteur bij het Oostenrijks leger, 46 jaar oud, vijf voet één duim en drie legues groot, zware wenkbrauwen en zeer zwarte baard, blauwe ogen, kleine neus, gewone mond, ovaal aangezicht, dragende een linnen kiel, een geribde veloeren jas, een grijze laken broek, zwarte wollen kousen en ronde hoed, zal worden overgebracht naar de gevangenis en het gebouw van het crimineel gerecht van het Schelvedepartement te Gent. Gedaan te Aalst, 20 messidor jaar V van de Franse Republiek."

John Scheerlinck

Het slachtoffer Petrus Van Landuyt werd geboren te Kerkksen op 31 oktober 1720 als zoon van David en Anna Van der Stock. Hij was gehuwd met Joanna Praet. Zijn zoon Adrianus werd geboren te Kerkksen op 28 mei 1751. Jan-Baptist Van Landuyt werd geboren te Kerkksen op 2 juni 1749. Zij ouders waren Jacobus en Elisabeth Van Den Ende.

Bron: RAB, Schelvedepartement

SINT-JOZEFSSCHOOL TE TERJODEN

De vroegste gegevens over het onderwijs te Terjoden (gehucht van Erembodegem) dateren uit 1879. Er was een gemengde school die in 1884 stopte. De onderwijstaken werden overgenomen door de Zusters van Opbrakel. De onderwijsinstelling werd aangenomen in september 1907. In 1909 kwam er uitbreiding en in 1915 was er reeds sprake van een tweede kleuterklas. Op 1 oktober 1921 volgde de oprichting van een derde klas voor de lagere afdeling onder leiding van zuster Clara Van Gansbeke. Er volgde een gestadige groei en in 1938 kwam er een vierde klas (LO) en een derde kleuterklas, die aangenomen werden door de gemeenteraad.

In 1932 vierde men met grote luister het 25-jarig bestaan van de onderwijsinrichting. Hierbij een paar opnamen van het feest. Zijn er leden die hier meer over weten en/of personen herkennen, graag een seintje aub.

Willy De Loose

Dansende meisjes

Flinke turneressen

Nieuwe uitgaven

NIEUWE UITGAVEN HK Haaltert (te bestellen via het secretariaat)

(opgegeven prijzen zonder verzendingskosten)

Robert Lievens Parochieregisters St. Lievens-Esse (1651-1819)

Deze uitgave is vooral interessant omdat het gaat over een gemeente uit onze regio waar tot heden weinig genealogisch onderzoek verricht werd.

280 pag. formaat A4, prijs 700fr (2 delen)

Robert Lievens Staten van Goed Denderhoutem (1639-1797)

De auteur geeft naast de indices op de Staten van Goed gegevens over de 'Vierschaar' met meyers, burgemeesters en schepenen. De indices werden via een alfabetische lijst toegankelijker gemaakt voor opzoekingswerk.

380 pag. formaat A4, prijs 1200fr (2 delen)

Marc De Moyer, Roger De Troyer en John Scheerlinck

Indices op de Staten van Goed van Aaigem en Vlekkem (1600-1796)

Het boek is eveneens voorzien van een alfabetische klapper wat het opzoekingswerk sterk vereenvoudigd. Dit werk kwam tot stand dank zij de medewerking van het RA Beveren en het SA Aalst.

135 pag. formaat A4, prijs 500fr

In voorbereiding: Parochieregisters Ophasselt (tot 1766)

Freddy Caudron Families te Nieuwerkerken

Informatie over elke familie die van de 16de tot de 19de eeuw in Nieuwerkerken gewoond heeft of er tijdelijk aanwezig was. De basis voor het werk waren: de doopsels vanaf 1590, de huwelijken vanaf 1586 en de overlijdens vanaf 1639. Daarnaast werden gegevens geput uit de parochieregisters van 15 naburige gemeenten, waaronder Denderhoutem, Haaltert en Kerksken. Gegevens uit de 'Staten van Goed' werden eveneens opgenomen. Ook drie nooit eerder gepubliceerde 'Poortersboeken' uit het fonds 'Land van Aalst' werden verwerkt.

Een apart hoofdstuk is gewijd aan de sociale toestand in de 17de en 18de eeuw. Tenslotte omvat het boek ook een index op naam van de vrouw en een lijst van alle huwelijken die buiten Nieuwerkerken gesloten werden.

Gegevens: uitgave Culturele vereniging van Nieuwerkerken Linaal

Formaat A4, 600 pag. recto-verso, stevig ingebonden

Prijs 1100 BEF via rek. nr 393-0660302-15 of 293-0127990-05 van Linaal Info: 053/831369)

Dirk Meert Alfabetisch repertorium van de families te Erembodegem

Aan de hand van de parochieregisters (1591-1796) en de burgerlijke stand (1796-1880) werd het repertorium samengesteld. Tevens werden er anekdotes aan toegevoegd uit de gemeentelijke briefwisseling (1830-1834). Ook de 'Buitenpoorters van Aalst' werden verwerkt.

Gegevens: uitgave in eigen beheer

Formaat A4, 1821 pag. recto-verso ingebonden in 4 delen. Deel 4 is de index op naam van man en vrouw.

Prijs 2500 BEF (port 270 BEF) via rek.nr 001-05835454-69 van Dirk Meert

Info: 053/780780

Opening Documentatiecentrum

Zondagen 7 maart, 11 april, 2 mei en 6 juni (juli en augustus gesloten) van 10-12u.

Wetenswaardigheden

Bakoven in Gotegem gerestaureerd

Dank zij de gebundelde krachten van de Heemkundige Kringen van Erpe-Mere en Haaltert en met de steun van het Haalterts gemeentebestuur werd de 400 jaar oude bakoven op Gotegem gered. Er kunnen opnieuw geurige ovenkoeken en broden gebakken worden.

Deze prachtige realisatie is het werk van Johan De Punt, bestuurslid van HK Erpe-Mere, molenrestaurateur en ovenbouwer. Oprecht proficiat!

Na de verfraaiing van de omgeving zal de oven 'officieel' ingehuldigd worden. Later meer hierover.

Uit de krant van 8 oktober 1959

'Geslaagde hartoperatie te Aalst, knaapje uit Heldergem aan de beterhand'

De ingreep, één van de eerste hartoperaties in het Aalsters ziekenhuis, werd uitgevoerd door Dr Cuvelier. Het was de huisarts Dr Roelandt uit Aaigem die de hartstoornissen ontdekte tijdens een onderzoek in de gemeenteschool van Heldergem. Wij citeren: "Ongeveer 47 minuten werd het hart van deze jongen drooggelegd. Natuurlijk was gans de gemeente hierdoor in opschudding, en in de scholen bidden nog steeds de kinderen met hun leerkrachten voor de goede afloop." Het was ex-medewerker van de Standaardgroep Herwig Pevernagie die het verslag opstelde in het Nieuwsblad.